MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
GINO CAMILLERI

Seduta tat-12 ta' April, 2013

Rikors Numru. 4/2011

Saaidia Chabab

vs

Avukat Generali, Kummissarju tal-Pulizija u Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u l-Expatriates

Il-Qorti

Rat ir-rikors kostituzzjonali tar-rikorrenti Saaidia Chabab fejn gie premess:-

Illi ilha tirrisjedi Malta ghal numru twil ta' snin u ilha adirittura mizzewga ma' Malti ghal dawn l-ahhar hdax-il sena.

Illi in oltre, peress li ilha mizzewga ghal aktar minn hames snin hija adirittura applikat ghac-cittadinanza Maltija pero', f'daqqa wahda din it-talba taghha giet regettata u in oltre inhargilha ordni ghad-deportazzjoni mill-intimat Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u l-Expatriates.

Illi l-esponenti thoss li din id-decizjoni u ordni tal-imsemmi l-intimat hija leziva ghad-drittijiet taghha ghall-hajja privata u familjari taghha kif sancit fl-artiklu 32c tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-artiklu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Illi inoltre thoss ukoll li dan l-agir qed jesponiha ghal trattament inuman u degretanti kif sancit fl-artiklu 36 ta' Kostituzzjoni ta' Malta u l-artiklu 3 ta' Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Illi f'dan is-sens jinghad li l-esponenti tant ilha tghix Malta li inqatghet ghal kollox mill-pajjiz tat-twelid taghha u tidentifika ruhha bhala Maltija u jekk tintbaghat lura lejn il-pajjiz ta' origini taghha mhux ser issib l-ebda sostenn ekonomiku jew familjari.

Ghalhekk ir-rikorrenti qed titlob li jigi dikjarat li l-agir ta' l-intimati, jew min minnhom, huwa leziv tad-Drittijiet taghha Kostituzzjonali u Fundamentali kif sanciti fl-artikli 32 u 36 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, u l-artiklu 3 u 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Qed titlob ukoll li tigi mhassra u tigi revokata l-ordni ta' deportazzjoni mahruga fil-konfront tar-rikorrenti u li jinghataw dawk il-provvedimenti kollha opportuni sabiex jigu preservati u salva gwardati d-drittijiet inerenti u findamentali taghha.

Rat ir-risposta tal-intimati Avukat Generali, Kummissarju tal-Pulizija u Direttur tad-Dipartiment tac-Cittadinanza u l-Expatriates fejn gie sottomess:-

Illi t-talbiet rikorrenti huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra r-rikorrenti.

Illi r-rikorrenti m'ghadiex tghix ma zewgha u dan ifisser illi ghal kull bwon fini rrendit ruhha bhala 'illegal immigrant' ai termini tal-Artiklu 5 tal-Att dwar l-Immigrazzjoni.

Illi in vista ta' dan r-rikorrenti m'ghandha asolutament ebda dritt li tibqa' f'Malta.

Illi l-intimat(i) kien(u) fid-dritt tieghu (taghhom) skond il-ligi, skond il-Kostituzzjoni u skond il-Konvenzjoni Ewropea, li jghatu diskrezzjoni assoluta lill-Istat sabiex dan tal-ahhar jirregola hu l-istatus ta' persuni li ma jkollhomx dritt li jibqghu fil-pajjiz.

Ghaldaqstant l-esponenti in vista tas-suespost, umilment titlob (jitolbu) li din il- Qorti tichad r-rikors tar-rikorrenti bl-ispejjez kontra l-istess rikorrenti.

Rat l-affidavit ta' Milouda Mangion detentrici tal-karta ta' l-identita' numru 17813A, li tigi oht ir-rikorrenti ppresentat mill-istess rikorrenti.

Rat l-affidavit ta' Mario Farrugia li hu r-ragel tar-rikorrenti presentaat mill-istess rikorrenti.

Rat affidavit iehor tal-imsemmija Milouda Mangion ukoll ippresentatmir-rikorrenti.

Rat l-affidavit tar-rikorrenti.

Semghat lill-imsemmi Mario Farrugia imsejjah mir-rikorrenti.

Semghat lill-imsemmija Milouda Mangion imsejjha mir-rikorrenti.

Semghat lir-rikorrenti b'affermazzjoni solenni.

Rat l-affidavits tal-Ispettur Joseph Hersey, ta' PC1610 Noel Buhagiar, ta' PC28 Kevin Bezzina, ta' PS114 Massimo Persiano, ta' WPC293 Michelle-Marie Camilleri, ta' Mark Sultana u ta' WPC32 Joyce Bonello, kollha ppresentati mill-intimati.

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet tar-rikorrenti.

Rat in-nota resposiva ta’ sottomissjonijiet tal-intimati.

Rat l-atti l-ohra kolha tal-kawza u d-dokumenti esibiti.

Rat li l-kawza giet differita sabiex tinghata s-sentenza’

Ikkonsidrat:-

Fatti rizultanti

Ir-rikorrenti qiegħda tagħmel din il-kawża kostituzzjonali peress illi skondha l-aġir tal-Pulizija u tad-Direttur taċ-Ċittadinanza u Expatriate Affairs meta nħarġet ordni tad-deportazzjoni kontra tagħha dan kien leżiv tad-drittijiet fondamentali tagħha kif garantiti mill-artikoli 32 u 36 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta u mill-artikoli 3 u 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Ovvjament l-intimati jeccpixxu li ma sar ebda ksur tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti.

Ir-rikorrenti hi Marokkina “di nascita” u ghalhekk hi konsidrata mill-Awtoritajiet bhala “a third Country National.” Jirrizulta li r-rikorrenti giet hawn Malta fl-2002 għal btala u meta kienet hawn iltaqgħet ma’ certu Mario Farrugia u in effett wara ftit zmien huma zżewwġu. Minhabba dan iz-zwieg, ir-rikorrenti kisbet l-istatus ta’ “exempt person” skond l-artikolu 4(1)(g) tal-Kapitolu 217 tal-Liġijiet ta’ Malta. Peress illi r-rikorrenti zzewget cittadin malti, precizament fil-25 ta’ Mejju 2002, ngħatat dak li jissejjah il-“freedom of movement.” Jirrizulta ukoll li sussegwentament, fl-24 ta’ Marzu 2008, ir-rikorrenti ngħatat “residence permit” li kien validu sat-22 ta’ Ottubru 2012.

Fit-8 ta' Jannar 2009 il-Pulizija ċioe l-Ispettur Joseph Hersey, PC1610 Noel Buhagiar u PC 28 Kevin Bezzina ghamlu spezzjoni fid-dar ta' Milouda Mangion, oħt ir-rikorrenti, sabiex jikkonfermaw jekk ir-rikorrenti kienetx verament qed tgħix ma' żewġha jew le. Meta saret din l-ispezzjoni effettivament ir-rikorrenti kienet fir-residenza ta' oħtha. Mit-tfittxija li saret mill-Pulizija rriżulta li l-affarijiet personali tar-rikorrenti kienu fil-kamra tas-sodda fl-imsemmija dar. Meta l-Pulizija kkomuikaw mar-raġel tar-rikorrenti, dan qalilhom li r-rikorrenti kienet ilha tliet ġimgħat li telqet mid-dar matrimonjali tagħhom u marret għand oħtha.

Fis-27 ta' Jannar 2009 ir-rikorrenti u r-raġel tagħha marru d-Dipartiment koncernat, cioe' dak taċ-Ċittadinanza u l-Expatriates, sabiex ir-rikorrenti tapplika sabiex issir ċittadina Maltija u fil-5 ta' Mejju 2009 il-Pulizija infurmaw lid-Direttur tal-imsemmi Dipartiment illi r-rikorrenti m'għadhiex tgħix ma' żewġha, u ghalhekk il-Pulizija talbu li jiġi kkanċellat il-"freedom of movement" koncess lir-rikorrenti kif gia ntqal. Fl-20 ta' Mejju 2009, il-Pulizija ġew awtorizzati li jikkanċellaw l-istess "freedom of movement."

Jirrizulta ukoll li r-rikorrenti u l-imsemmi żewġha tkellmu mad-Direttur tad-Dipartiment taċ-Ċittadinanza, u qalulu li qed jerġgħu jgħixu flimkien. Konsegwentament, id-Direttur iddeċieda li l-"exempt person status" ma jitneħħix f'dak l-istadju u fis-6 ta' Lulju 2009 l-imsemmi Direttur talab lill-Pulizija sabiex jerġgħu jagħmlu spezzjoni għall-għarrieda, sabiex jiġi stabbilit fejn qiegħda tgħix ir-rikorrenti.

Fit-8 ta' Marzu 2010 PC Kevin Bezzina mar id-dar tar-rikorrenti u żewġha iżda ma sab lil ħadd. Sussegwentament fis-16 ta' Lulju 2010 il-Pulizija reġgħu marru, u din id-darba fetħilhom l-imsemmi Mario Farrugia u fid-dar matrimonjali sabu affarijiet personali tal-istess Mario Farrugia biss u ma nstab xejn li seta kien tar-rikorrenti. Mario Farrugia informa lill-pulizija li r-rikorrenti ma kienetx għadha tgħix miegħu u kienet ilha li telqet mid-dar tliet xhur. Huwa fil-fatt iffirma dikjarazzjoni f'dan is-sens.

F’dan l-istadju l-Qorti thoss li ghandha tikkummenta dwar din l-istess affemazzjoni li kopja taghha giet esibita f’dawn il-proceduri bhala Dok.MS7 (fol.91). Fl-ewwel lok jidher li din hi formula li ntliet minn diversi persuni u dan jidher mill-varji kallegrafiji li hemm fiq l-istess dokument. Hu zgur li l-istess dokument ma giex mimli minn min suppost kien qed jghamel id-dikjarazjoni. Dan hu evidenti mil-firma ta’ Mario Farrugia u mill-bqija al-kitba fl-istess dokument. Ma jidhirx li hemm xhud tal-firma tal-istess Farrugia u f’dan ir-rigward hemm biss firma ta’ Surgent tal-Pulizija minnghajr ma hemm ebda spjegazzjoni ghal liema skop dan l-ufficjal kien qed iffirma l-istess dokument.

Fl-affidavit tieghu l-istess PS Persiano ma ta’ ebda spjegazzjoni dwar il-punti imsemmijin fil-paragrafu precedenti u inoltre qal li z-zewg kuntistabbli li kien hemm mieghu kienu xhieda tad-dokument in kwestjoni. Pero’ fuq l-istess dokument hlief il-firma tal-imsemmi Surgent u l-firma ta’ Farrugia, ma hemm ebda firma ohra. Inoltre fuq id-dokument hemm indikat l-indirizz ta’ mart Farrugia, cioe’ r-rikorrenti, meta fl-affidavit tieghu s-Surgent Persiano jghid li Mario Farrugia meta mistoqsi fejn kienet marret tghix martu qal li dan l-indirizz ma kienx jafu. Ghandu jigi nnotat li l-indirizz hu mnizzel fl-affermazzjoni li suppost kien qed jaghmillha Farrugia. Barra n-numru tal-karta tal-identita’ tar-rikorrenti wara isimha hemm imnizzel numru iehor li dwaru ma tinghata ebda spjegazzjoni ta’ x’seta kien qed jindika dan in-numru.

Din l-affermazzjoni jew dikjarazzjoni mhux affidavit u ghalhekk mhux konfermata bil-gurament. Il-Qorti hi perplessa quddiem dawn id-difetti li fiha din id-dikjarazzjoni in kwestjoni. Ma jistax jigi eskluz li l-ewwel iffirma Farrugia u f’varji stadji wara ntela d-dokument. Dan jista jwasal ghal konkluzjoni li Farrugia fil-hin li ffirma d-dokument ma kienx jaf ghal xix kien qed jiffirma. Difett iehor li jista jkun hemm f’din id-dikjarazzioni hu li l-istess dikjarazzjoni hi redatta bil-lingwa ingliza meta ma

jirrizultax jekk il-firmatarju Farrugia jifhimx bl-imsemmija lingwa barranja jew le.

Il-Qorti hi ukoll tal-opinjoni li l-Awtoritajiet koncernati ghandhom f'kazijiet bhal dawn jimxu b'kawtela kbira. Hu minnu li minhabba c-cirkostanzi specjali li jirrigwardaw il-gzejjer taghna, liema cirkostanzi huma ben noti ghal kullhadd, l-Istat irid joqod attent hafna ghall-immigrazzjoni illegali u ghal zwigijiet li jistghu jkunu ta' konvenjenza. Minn naha l-ohra pero' hemm id-drittijiet fundamentali li ghandhom jigu salvagwardati fil-konfront ta' kull min jkun Malta (anke jekk barrani) u f'kull okkazzjoni. Hi perikoluza hafna l-prattika li jidher li qed tigi adottata regolarment mill-Awtoritajiet Maltin fir-rigward ta' barranin li huma mizzewgin malti jew maltija. Jidher li meta c-cittadin malti jiddejjaq mir-rabta tieghu mal-barranija jew barrani kull ma ghandu jaghmel hu li jaghmel dikjarazzjoni fis-sens li m'ghadux jghix ma l-konjugi tieghu, u fuq tali dikjarazzjoni l-barrani jitkecca minn Malta. Wiehed mill-ewwel jinduna li dan kollu jista jinvolvi diversi drittijiet fondamentali li ghandhom jigu salvagwardati skond il-Kostituzzjoni kif ukoll il-Konvenzjoni Europea. Ghalhekk meta barrani jigi koncess lilu d-dritt maghruf bhala "freedom of movement", l-istess dritt m'ghandux jitnehha semplicement fuq dikjarazzoni semplici tac-cittadin malti involut, li jista jkun li jrid jehles minn martu li jkun izzewweg regolarment. Ghandha l-ewwel issir indagini sew u bir-reqqa dwar ic-cirkostanzi tal-kaz sabiex tkun tista tittiehed decizjoni ponderata dwar l-istess kaz. Dwar dan kollu l-Qorti ser jkollha opportunita' titkellem iktar il-quddiem.

Lura ghall-fatti rilevanti jirrizzzulta ukoll li fis-27 ta' Lulju 2010, id-Direttur ġie nfurmat li r-rikorrenti u r-raġel tagħha Mario Farrugia m'għadhomx jgħixu flimkien. Fit-2 ta' Awwissu 2010 ir-rikorrenti ġiet infurmata minn WPS 32 Joyce Bonello li ġaladarba hija ma għadhiex tgħix mar-raġel tagħha, kien ser jitneħħa l-"freedom of movement" lilha gia koncess. Fit-18 t'Awissu 2010 id-Dipartiment in kwestjoni informa lir-rikorrenti illi hija m'ghadhiex tgawdi mid-dritt tal-"freedom of movement" u ghalhekk kellha sat-30 ta' Settembru 2010 sabiex titlaq minn Malta. Jirrizulta

ukoll li fl-istess xahar tas-sena 2010 ir-rikorrenti talbet li jinhareg mill-Qorti kompetenti mandat ta’ inibizzjoni sabiex twaqqaf lill-intimati milli jiddeportawha lura l-Marokk. Sussegwentement ir-rikorrenti inizjat dawn il-proceduri kostituzzjonali u dan ukoll in vista li nhareg kontra taghha “removal order.”

Kunsiderazzjonijiet legali

Fil-kawża odjerna r-rikorrenti mhux qed tikkontesta l-validità ta’ xi liġi, iżda qed tallega ksur tad-drittijiet taghha Kostituzzjonali u Konvenzjonali kif sanciti fl-artikoli 32 u 36 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta, u l-artikoli 3 u 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Ir-rikorrenti qed titlob ukoll li jigi mhassar u revokat l-ordni ta’ deportazzjoni maħruġ kontra taghha.

Allegat ksur tal-artikolu 32 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta

Il-Qorti hi tal-opinjoni li r-rikorrenti ma tistax tinvoka li sofriet vjolazzjoni a bażi tal-Artikolu 32 tal-Kostituzzjoni. Dan l-artikolu 32 huwa sempliċiment daħla għal-lista ta’ Drittijiet Umani, kif elenkati fl-Kostituzzjoni u ghalhekk ir-rikorrenti ma tistax tinvokah kif qed tipprova tagħmel ir-rikorrenti. Il-kostituzzjoni stess fl-Artikolu 46(1) teskludi l-artikolu 32 meta tipprovdi ghall-possibilita ta’ allegazzjoni ta’ ksur ta’ drittijiet fondamentali a tenur biss tal-artikoli 33 sa’ 45 u kwindi l-artikolu 32 hu eskluz. Difatti l-Prim’Awla fis-sede tagha kostituzzjonali fit-13 ta' Gunju, 2011, fil-kawza bl-ismijiet “Ghasan Kaseb et pro et noe vs Il-Prim Ministru et” irriteniet li “l-artikolu 46(1) tal-Kostituzzjoni jitkellem dwar id-dritt ta’ kull persuna li tallega l-ksur ta’ xi wahda mid-dispozizzjonjiet ta’ l-artikoli 33 sa 45 tal-Kostituzzjoni li tiltob rimedju lill-Prim’Awla tal-Qorti Civili. Izda l-Artikou 32 mhux inkluz f’dawk imsemmija fl-artikolu 46. L-imsemmi artikolu 32 huwa biss introduzzjoni ghad-drittijiet fundamentali (bhal fil-kaz ta’ l- ewwel artikolu tal-Konvenzjoni), u ghalhekk bhala tali ma jistax jigi invokat.” Kwindi t-talba tar-rikorrenti għal sejbien ta’ ksur tal-artikolu 32 tal-Kostituzzjoni timmerita li tiġi miċħuda.

Allegat ksur tal-artikolu 3 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem u allegat ksur tal-artikolu 36 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta

Dawn l-artikoli jitkellmu mhux biss dwar piena inumana jew degradanti, izda ukoll dwar trattament inuman jew degradanti. Il-kawża odjerna tittratta biss dwar trattament inuman u degradanti u mhux minn piena. Fis-sentenza “Tonio Vella vs Kummissarju tal-Pulizija et” gie ritenut li l-kuncett ta’ trattament inuman jew degradanti m’ghandux jigi ekwiparat ghall-kuncett ta’ tortura. Hu minnu li dawn huma kuncetti relatati izda, kif qalet il-Qorti Kostituzzjonali, dawn iz-zewg kuncetti ghandhom jinzammu distinti (vide “Giuseppa Galea vs Segretarju tad-Djar” tal-20 ta’ Lulju 1977). Fil-kawza fl-ismijiet “Antonio Pace vs Ministru tad-Djar u l-Artijiet et” deciza fis-17 ta’ Ottubru 1988, il-Qorti sostniet li jekk il-vittma jkun sofra “hardship” kbir allura jkun hemm vjolazzjoni tad-dritt fondamentali protett bl-artikolu 36 tal-Kostituzzjoni.

Biex jinsab li ikun hemm trattament inuman jeħtieġ li jkun hemm “severe suffering” kif ukoll ghandu jirrizulta li kien hemm “a minimum level of severity.” Dan l-eżami huwa wieħed relattiv u jiddependi ovvjament miċ-ċirkustanzi kollha partikolari tal-kaz. Fil-kawza “Maneh Essa et vs Kummissarju tal-Pulizija et” deciza fis-16 ta’ Diċembru 2009 ġie ritenut illi “t-trattament jitqies inuman meta jkun mahsub minn qabel u ppremeditat biex jikkaguna ‘intense physical and mental suffering’” Inoltre s-“suffering” jista’ jkun kemm mentali kif ukoll fisiku.

L-artikolu 3 tal-Konvenzjoni ġie interpretat hekk:-“inhuman treatment covers at least such treatment as deliberately causes severe mental and physical suffering” (Vide Reid “a Practitioner’s Guide to the European Convention on Human Rights” (2nd edition - 2004 page 522). Kwindi dan huwa il-grad ta’ sofferenza mentali jew fizika li twassal biex it-trattament jinghad li hu inuman. Ghar-rigward ta’ trattament degredanti, fis-sentenza fil-kawza fl-ismijiet “Giuseppa Galea vs Segretarju tad-Djar” deciza mill-Qorti

Kostituzzjonali fl-20 ta' Lulju 1977, il-Qorti irreteniet hekk – "kwantu ghal trattament degradanti, dan, fl-aktar kliem semplici, hu trattament li gravament ibaxxi lil dak li jkun quddiem haddiehor. Dan il-kuncett ghadu forsi m'huwiex zvolt bizzejjed, imma l-Qorti tahseb li fih jidhol ukoll, apparti forsi elementi ohra, anki l-element tal-vjolazzjoni serja tad-dinjita' umana tas-suggett."

Kwindi "trattament degradanti" jitqies li jirreferi ghal dak it-trattament li jgieghel lil dak li jkun ikisser ir-resistenza kemm fizika u morali tal-vittma jew li jgieghel lill-vittma li tagixxi kontra l-volonta' taghha. Fil-kaz "Ranninen vs Finland" deciza mill-Qorti Ewropea fis-16 ta' Dicembru, 1997, intqal li:-"In considering whether a punishment or treatment is "degrading" within the meaning of Article 3, regard should be had as to whether its object is to humiliate and debase the person concerned and whether, as far as the consequences are concerned, it adversely affected his or her personality in a manner incompatible with Article 3."
Ghalhekk sabiex jista jinghad li hemm ksur tal-artikolu 36 tal-Kostituzzjoni jew tal-artikolu 3 tal-Konvenzjoni, jehtieg li r-rikorrenti tipprova li hija soffriet tbatija ta' ċertu severità u li tali tbatija teffettwa ukoll id-dinjità tagħha. Hawnhekk jiġi osservat li r-rikorrenti ma sofriet ebda trattament li jista jitqies li hu ta' natura gravi jew ta' ċertu piż u severità, li jammonta għal trattament inuman jew degradanti. It-trattament li minnu tilmenta r-rikorrenti huwa proprju d-"deportation order" maħruġa fil-konfront tagħha, liema "deportation order" inħarġet skond il-liġi u ċioe l-artikolu 5.2.g tal-Kap 217. L-artikoli kostituzzjonali u konvenzjonali joffru protezzjoni minn trattament li jikkawza tbatija fizika jew mentali, bil-ghan specifiku li jumilja u jiddegradaw lid-dinjita' tal-persuna, trattament li ċertament ma jirriżultax fil-kawża odjerna. Kwindi, għal dawn ir-raġunijiet, ma jirriżulta ebda ksur tal-Artikolu 36 tal-Kostituzzjoni u tal-Artikolu 3 tal-Konvenzjoni Ewropeja.

Allegat ksur tal-artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem

Dan l-Artikolu jaqra hekk:-‘Kulħadd għandu d-dritt għar-rispett tal-ħajja privata u tal-familja tiegħu, ta’ daru u tal-korrispondenza tiegħu. Ma għandux ikun hemm indħil minn awtorità pubblika dwar l-eżerċizzju ta’ dan id-dritt ħlief dak li jkun skond il-liġi u li jkun meħtieġ f’soċjetà demokratika fl-interess tas-sigurtà nazzjonali, sigurtà pubblika jew il-ġid ekonomiku tal-pajjiż, biex jiġi evitat id-diżordni jew l-egħmil ta’ delitti, għall-protezzjoni tas-saħħa jew tal-morali, jew għall-protezzjoni tad-drittijiet u libertajiet ta’ ħaddieħor.’

In vista ta dawn id-disposizzjoiiet minn naħa waħda hemm id-dritt tar-rikorrenti li jkollha l-ħajja privata u familjari tagħha irrispettata mill-Istat u bla ebda indħil minn xi awtorità pubblika, ħlief fil-każijiet speċifikament imniżżla f’xi liġi. Fl-istess waqt, pero’, hemm id-dritt tal-Istat li skond il-liġi, jikkontrolla min jista’ jibqa’ fit-territorju tiegħu. L-Artikolu tal-Liġi rilevanti għal din il-kawza hu dak l-artikolu li ntuza mill-awtoritajiet pubbliċi fil-konfront tar-rikorrenti, meta gie revokat lir-rikorrenti r-‘residence permit’ tagħha u cioe’ l-artikolu 5(2)(g) tal-Kap 217 tal-Liġijiet ta’ Malta li jipprovdi li l-imsemmi permess jista jigi revokat ‘jekk iċ-ċirkostanzi li wasslu għall-għoti ta’ permess biex tinżel l-art jew biex tinżel l-art u tibqa’ f’Malta jew għall-estensjoni ta’ dak il-permess jew għall-għoti ta’ permess għal residenza ma tibqghux jeżistu.’ In effett huwa dan l-artikolu li jagħti lill-Istat is-setgħa li jikkontrolla min jista’ jkun fit-territorju tiegħu. Kien bis-saħħa ta’ dan l-artikolu tal-liġi illi l-awtoritajiet tal-Istat aġixxew bil-mod kif aġixxew mar-rikorrenti meta lil din tneħħielha l-‘freedom of movement’ u konsegwentament inħarġet l-ordni ta’ deportazzjoni fil-konfront tagħha.

Minn spezzjonijiet li għamlu l-Pulizija f’okkazzjonijiet differenti, irriżultalhom illi r-raġunijiet għalfejn kien ingħata l-‘freedom of movement’ lir-rikorrenti kienu inbidlu. Minn fol 86 jirriżulta illi l-permess ingħata lir-rikorrent skond l-artikolu 4 (1)(g) tal-Kap 217 li jistipula ‘tkun il-konjuġi ta’ persuna msemmija f’wieħed mill-paragrafi ta’ qabel dan u tkun għadha miżżewġa u tgħix ma’ dik il-persuna’ mentri

lill-Pulizija kien jirriżultalhom illi din ir-raġuni ma baqgħetx teżisti proprju għaliex ir-rikorrenti ma baqgħetx tgħix ma' żewġha. Hawnhekk irid jerġa jigi ribadit illi fil-kawża odjerna ir-rikorrenti mhux qed tatattaka l-validità tal-liġi li bis-sahha taghha ġie revokat l-imsemmi permess ta' residenza tar-rikorrenti.

Fir-rigward tad-dritt fundamentali invokat mir-rikorrenti u protett bl-artikolu 8 tal-Konvenjoni, il-Prim Awla (kompetenza Kostituzzjonali) fid-29 ta' Novembru 2011, rikors nru 44/2009, fil-kawża bl-ismijiet 'Concetta Schembri vs Direttur tad-Dipartiment of Citizenship and Expatriate Affairs et' irreteniet 'bħala punt ta' prinċipju, din il-Qorti trid tgħid li d-dritt għar-rispett tal-ħajja privata u familjari tal-individwu huwa sagrosant u ma għandux ikun soġġett għall-indħil mill-awtorità pubblika ħlief fil-każi kontemplati bl-artikolu 8 pero', fl-istess ħin, minn diversi sentenzi tal-Qorti Ewropea jirriżulta ukoll illi kull Stat għandu d-dritt illi jikkontrolla d-dħul fil-pajjiż, ir-residenza f'dak il-pajjiż u t-tkeċċija minn dak il-pajjiż ta' nies li mhumiex ċittadini ta' dak il-pajjiż.' Hekk ġie ritenut ukoll mill-Qorti Ewropea fil-kawża 'Moustaquim vs Belgium' (1991) – 'Minn qari tal-artikolu 8 tal-Konvenzjoni, jirriżulta immedjatament illi d-dritt fundamentali protett hemmhekk huwa d-dritt għall-ħajja privata u l-ħajja familjari u dan id-dritt huwa protett minn indħil illegali minn awtorità pubblika tal-Istat.'

Kwindi l-ewwel eżami li jrid isir huwa jekk fil-fatt u tabilħaqq kienx hemm ħajja familjari bejn ir-rikorrenti u żewġha. Dwar dan minn imkien mill-provi imressqa ma jirriżulta illi bejn ir-rikorrenti u żewġha kien hemm ħajja familjari. Anzi jirriżulta mill-provi illi r-rikorrenti u żewġha lanqas biss kienu qed jgħixu flimkien. Ir-rikorrenti tgħid illi l-hija iżżewwġet sempliċiment għax riedet ħajja miżewwġa u għal ebda mottiv ieħor. Hija tgħid illi pero' hija u żewġha kien ikollhom ħafna argumenti u meta dan kien jiġri hija kienet tmur għand oħtha. Da parti tagħhom, l-intimati jqajjmu l-punt illi r-rikorrenti u żewġha iżżewġġu biss wara li kienu ilhom jafu lil xulxin xahar kif ukoll illi minn dan iż-żwieġ huma ma kellhomx tfal. Madankollu hawnhekk irid jiġi osservat illi mhuwiex il-kompitu ta' din il-Qorti

b'kompetenza kostituzzjonali illi tara x'setgħet kienet ir-raġuni għalfejn ir-rikorrenti u żewġha iżewwġu. Lanqas ma huwa l-kompitu ta' din il-Qorti illi tara x'kienet tkun il-kawża tal-argumenti li kien ikun hemm bejn ir-rikorrenti u żewgha. L-uniku kompitu ta' din il-Qorti hija li tara jekk fil-ħruġ tal-ordni ta' deportazzjoni ikkontestata maħruġa fil-konfront tar-rikorrenti, l-Istat naqax jew le milli jirrispetta d-dritt għall-ħajja tal-familja u dik privata tar-rikorrenti.

Jirriżulta mill-provi illi r-rikorrenti abbandunat id-dar matrimonjali. Instabu ħafna affarijiet personali tar-rikorrenti għand oħtha, filwaqt illi ma nstabu ebda affarijiet personali tar-rikorrenti fid-dar li suppost kienet id-dar matrimonjali fejn hija kienet suppost qed tgħix ma' żewġha. Dan ċertament huwa indikattiv tal-fatt illi r-rikorrenti kienet telqet mid-dar. Kwindi ġaladarba din kienet telqet mid-dar ir-rikorrenti u żewġha ma kellhomx ħajja privata u familjari.

Irid jingħad ukoll illi fir-rigward ta' dak li jgħid Mario Farrugia, ir-raġel tar-rikorrenti, illi huwa ma jifhimx il-lingwa Ingliża u għalhekk ma kienx jaf x'qiegħed jiffirma meta iffirma d-dikjarazzjoni a fol 17 tal-proċess, liema dikjarazzjoni kienet bil-lingwa Ingliża, fejn huwa iffirma illi martu r-rikorrenti u huwa kienu ilhom isseparati għal tliet xhur, jingħad illi ma tressqet ebda prova dwar dan il-fatt. In oltre jiġi osservat ukoll illi meta Mario Farrugia kien qiegħed jitkellem mal-Pulizija, huwa ammetta mal-Pulizija illi huwa kien isseparat minn martu għal tliet xhur, u dan id-diskors sar bil-malti (fol 70, fol 72/3 u fol 77). Dan ifisser li fir-rigward tar-rikorrenti jirrizulta li l-awtoritajiet aġixxew għaliex lilhom irriżultalhom illi dawk iċ-ċirkostanzi li taħthom ir-rikorrenti ngħatat il-permess biex tkun f'Malta ma baqgħux jeżistu. Kwindi l-Istat kien qiegħed, fis-setgħa li għandu u skond il-liġi, jikkontrolla l-immigrazzjoni tan-nies li mhumiex ċittadini tiegħu u li jkunu fit-territorju tiegħu.

In oltre, jingħad ukoll illi, għar-raġunijiet hawn fuq imsemmija, l-Istat ma ivvjolax id-dritt tar-rikorrent kif protett bl-artikolu 8. Jigi enfasizzat li l-ħajja privata jew ħajja familjari bejn ir-rikorrenti u żewġha ma ġietx ippruvata, għaliex x'ħajja privata u familjari jista' jkun

hemm jekk hawn si tratta minn tnejn minn nies li qiegħdin jgħixu separatament.

Hawnhekk tista ssir referenza ghal dak li gie deciz mill-Qorti Kostituzzjonali fid-19 ta' April 2012 fil-kawza fl-ismijiet "Siham Habbad et vs L-Onorevoli Prim Ministru et" fejn gie ritenut li d-dritt fundamentali protett bl-artikolu 8 tal-Konvenzjoni jista' jigi lez jekk tigi ordnata t-tkeccija minn Malta u jekk l-awtoritajiet ma jkunux zammew bilanc gust bejn l-interess pubbliku li jhares il-kontroll effettiv tal-immigarazzjoni u d-dritt taht l-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni ghal familja u hajja privata li r-rikorrenti tibqa hawn Malta. L-istess Qorti kompliet ssostni li l-mizura tat-tkeccija minn Malta tista la tkun necessarja f'socjeta` demokratika u lanqas proporzjonata ghall-imsemmi ghan legittimu li jrid jilhaq l-istat.

In vista ta' din is-sentenza ghandu jigi esaminat jekk l-awtoritajiet zammewx bilanc gust bejn l-interess pubbliku cioe' li l-immigrazzjoni tkun ben kontrollata u d-dritt fondamentali tar-rikorrenti li hu protett bl-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni u cioe' d-dritt ghal hajja familjari u hajja privata. Jekk tali bilanc gust ma jirrizultax il-konsegwenza hi li r-rikorrenti jista jkollha d-dritt li tibqa tghix Malta. Ghandu ukoll jigi esaminat jekk it-tkeccija tar-rikorrenti minn Malta tirrizultax necessarja f'socjeta` demokratika u jekk l-istess tkeccija hix proporzjonata ghall-imsemmi ghan legittimu li jrid jilhaq l-istat.

Ghalhekk anke f'kazijiet bhal dak in ezami hemm ukoll kwestjonijiet ta' proporzjonalita' li ghandhom jitqiesu meta jkun hemm allegazzjoni li gew lezi d-drittijiet fondamentali b'mod specjali fil kaz ta drittijiet protetti bl-artikolu 8 tal-Konvenzjoni. Irid ikun hemm "bilanc gust" fl-azzjoni li tkun ser tittiehed mill-Awtoritajiet kontra cittadin barrani u extra-komunitarju sabiex tigi kontrollata l-immigrazzjoni gewwa

Malta u l-imsemmija drittijiet ta’ dik il-persuna kif protetti fl-artikolu 8 tal-Konvenzjoni.

Fl-ewwel lok il-fatti ta’ dan il-kaz u dawk tal-kaz fejn inghatat is-sentenza imsemmija huma differenti in partikolari peress li fl-imsemmi kaz l-iehor ir-rikorrenti kellha tarrbija li ghal finijiet kollha tal-ligi kienet maltija, kienet bint cittadin malti u twieldet Malta ukoll. Fil-kaz in ezami ma jirrizultax tali fatt u cioe’ ma jirrizultax li r-rikorrenti hi omm ta’ cittadini maltin. Inoltre ir-rikorrenti mhux kredibbli u lanqas ma huma kredibbli zewgha u ohtha. Il-raguni li r-rikorrenti tghati ghala telqet mid-dar matrimonjali mhux verosimili. Kwindi, in vista tac-cirkostanzi partikolari ta’ dan il-kaz, ma hemmx dubju li l-Awtoritajiet kompetenti ghandhom id-dritt li jordnaw it-tkeccija minn Malta tar-rikorrenti. B’referenza ghal dak li ntqal, aktar il-fuq fil-presenti sentenza, dwar l-affermazzjoni jew dikjarazzjoni tar-ragel tar-rikorrenti fis-sens li r-rikorrenti kienet telqet mid-dar matrimonjali, jigi rilevat li d-difetti li setghu gew riskontrati fl-istess dikjarazzjoni zgur li ma jannullawx dak li ntqal dwar il-kredibilta’ tax-xhieda tar-rikorrenti kif ukoll dak li ntqal dwar il-verosimiljanza ta’ dak li qalet l-istess rikorrenti. Jista facilment jinghad li z-zwieg tar-rikorrenti hu wiehed ta’ konvenjenza u li effettivament ir-rikorrenti tippreferi li toqod id-dar ta’ ohtha milli tghix fid-dar matrimonjali ma zewgha. Ghalhekk tenut kont tac-cirkostanzi kollha partikolari tal-kaz jista jinghad li ma tirrizulta ebda leżjoni tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti. Konsegwentement it-talbiet tar-rikorrenti jimmeritaw li jigu rigettati.

Ghal dawn il-motivi:-

Tiddeciedi billi tichad it-talbiet kollha tar-rikorrenti.

In vista tac-cirkostanzi specjali tal-kaz l-ispejjez jibqghu bla taxxa bejnil-partijiet.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------